

Prenovljeni klobučarska in glavninarska zbirka v Loškem muzeju

V Loškem muzeju smo v začetku julija 1997 odprli dve prenovljeni zbirki, ki predstavljata življenje in delo nekdanjih loških klobučarjev in glavninarjev. Delo je potekalo pod strokovnim vodstvom kustosinje za etnologijo Mojce Šifrer-Bulovec in muzejske oblikovalke, dipl. ing. arh. Mojce Turk. S prenovo smo želeli na nov, sodoben način prikazati zgodovinski razvoj obeh obrti ter ponazoriti same delovne postopke. Vse to pa ne bi bilo mogoče, če v muzeju ne bi razpolagali z bogatim gradivom, ki so ga zbrali naši predhodniki. Sprva so bili to nekdanji zagnani člani Muzejskega društva, pozneje pa je z zbiranjem eksponatov, dokumentiranjem ter raziskovalnim in razstavnim delom nadaljevala muzejska svetovalka, Meta Sterle.

Loške klobučarje prvič omenjajo leta 1633, ko so skupaj s kranjskimi ustanovili svoj klobučarski ceh. Višek je klobučarstvo v tem kraju doseglo v 80. letih 19. stoletja, ko je v Loki klobuke izdelovalo kar 33 klobučarjev. Potem je začela ta obrt naglo nazadovati in leta 1931 jih je bilo v Škofji Loki samo še 6. Zadnji loški klobučarski mojster je bil Jernej Tavčar, ki je umrl leta 1967.

V klobučarsko zbirko vstopamo skozi stilizirani vhodni portal, imenovan "na koleno", ki je posnetek prav takšnega portala pri hiši št. 5 na Spodnjem trgu, nekdanj imenovani pri Klobčarjevih ali Klobučarjevih, kjer so nekoč izdelovali klobuke. V obodnem delu tega portala sta vhod v delavnico in izložbeno okno, kjer so predstavljeni izdelki loških klobučarjev, ki so iz ovčje volne, zajčje in goveje dlake izdelovali moške in otroške klobuke, škornje, copate, natikače in vložke za čevlje. Za tapetnike in usnjarje so delali tudi "filcplate", za gostilničarje cedilnike za vino, za tramvajarje in furmane pa rokavice s palcem. V "klobučarski delavnici" smo nazorno predstavili kar 16 različnih delovnih faz, ki so potrebne, da iz volne ali dlake nastane klobuk. Vsako fazo ponazarjajo kratek opis dela, orodje, ki so ga pri tem uporabljali, polizdelek in fotografija, ki še bolj nazorno prikazuje sam potek dela. Posamezne delovne faze so označene tudi z zaporednimi številkami, tako da lažje sledimo celotnemu delovnemu postopku. Na ogledalni steni pa ta prikaz poživljajo podobe štirih klobučarjev.

Po zatonu klobučarske obrti v Škofji Loki klobukov niso prenehali izdelovati, saj je bila leta 1921 tu ustanovljena Tovarna klobukov Šešir, ki je računala na obsežen, na novo odprt jugoslovanski trg. V zbirki smo predstavili tudi razvoj tovarne od njenih začetkov do današnjih dni, razstavljeni pa so tudi štirje njihovi najnovejši izdelki. Ta tovarna bo

tu vsako leto razstavila svojo najnovejšo kolekcijo.

Glavnikarsko obrt naj bi po ustnem izročilu v Škofjo Loko sredi 18. stoletja zanesli Tolminci in Vipavci. Tudi v pisnih virih se ta obrt tu prvič omenja leta 1752, ko je glavnike izdelovalo 5 obrtnikov. Delali so jih iz volovskih, kravjih in koštrunjih rogov. V prvi polovici 19. stoletja so bile v mestu tri delavnice, tri pa v sosednjem Puštalu. Kasneje so prav puštalski "kampelmoharji" postali glavni nosilci te obrti. Kako cenjeni so bili loški glavnikarji, govori tudi dejstvo, da so glavnike nekdanj "na debelo" izvažali v Italijo, kupovali pa so jih tudi trgovci v Mariboru, Zagrebu, Leskovcu, Varaždinu in Čakovcu. Šele v 70-ih letih 20. stoletja je ta obrt počasi dokončno zamrla. V celoti gledano je na Loškem od srede 18. do srede 20. stoletja roževinaste glavnike izdelovalo kar 289 ljudi.

V prenovljeni zbirki si lahko ogledamo, koliko truda je bilo vložnega v to, da je iz živalskega roga nastal glavnik. Pri tem je šel rog skozi 17 različnih delovnih faz, ki so na razstavi predstavljene na isti način kot pri klobučarstvu. Predstavitev obsega zgodovino razvoja te obrti, posamezne delovne postopke in podobe iz vsakdanjega življenja nekdanjih glavnikarjev.

V Loškem muzeju si prizadevamo, da bi počasi posodobili vse naše zbirke in jih s tem še bolj približali obiskovalcem. Prenovo klobučarske zbirke je sponzorirala Tovarna klobukov Šešir, stroške za novo postavitev glavnikarske zbirke pa je delno krilo Ministrstvo za kulturo, velik del potrebne vsote pa smo prispevali iz lastnih sredstev.

Vabimo Vas, da si prenovljeni zbirki ogledate in nam poveste svoje mnenje, pripombe in sugestije, da jih bomo pri prenovi naslednjih zbirk lahko že upoštevali!